

Kalaallisut ilitsoqqussarinagu A – 2022

1. Ilinniartitsissutip inissisimanera

Kalaallisut aallarterlaanut oqaatsillu aappaattut A-mik ilinniarneq piginnaasassanik, ilisimasassanik atuakkialerinemillu ilinniartitsissutaavoq, kalaallit oqaasiinik atuakkiaataannillu sammisaqarfiusoq. Ilinniartitsissummi ilaapput kalaallisut oqalunneq aamma allanneq. Ilinniartitsissummi Kalaallit Nunaanni atuakkiaateqarnermik taassumallu ataani kulturimik ilisimasanik ingerlatitseqqiineq paasisaqarnerlu ilaapput.

2. Ilinniartitsissutip siunertaa

Ilisimasat piginnaasallu

Ilinniartut kalaallit oqaasiinik nalinginnaasumik paasinnissinnaassapput atuillutillu, aammattaaq kalaallit atuakkiaataannik kulturianillu ilisimasaqassapput.

Iikkagassatut suleriutsinillu piginnaasassat

Ilinniartut kalaallisut oqalunnermik allannermillu ilisimasaqassapput atuisinnaassallutillu aammalu oqaatsit tunngaviusumik aqqissuunnerannik oqaasilerinemillu suliaqarsinnaassallutik, taamaalillutik oqaluttarissatigut allattarissatigullu attaveqarsinnaassallutik. Ilinniartut kalaallit atuakkiaataannik ilisimasaqassapput inuiaallu akornanni attaveqatigiinnermik piginnaasaqassallutik.

Inuttut inooqataanermillu piginnaasassat

Ilinniartut pisuni nalinginnaasuni kulturit akornanni atassuteqartarnermik tunngavissaqassapput, tamanullu tunngasumik ilinniagaqarnermi piginnaasat ilaattut kalaallit oqaasii kulturiallu pillugit ilinniarsinnaanermik piginnaasaqassallutik.

Kulturikkut inuiaqatigiittullu piginnaasassat

Ilinniartut kalaallit kulturianik imatut ilisimasaqartigissapput namminneq kulturiminnik kinaassutsiminnillu paasinninnissamat tunngaviisa ilagissallugu.

3. Iikkagassatut anguniakkat imarisaalu

3.1 Iikkagassatut anguniakkat

Atuartut makkuninnga piginnaasaqassapput:

Oqaatsitigut piginnaasaqarneq

- a) Kalaallisut oqalunnerit allannerillu ajornanngitsut pingaarnersaat ulluinnarni attaveqarnikkut, atuariikkat, ilinniariikkallu pillugit paasisinnaassallugit
- b) Kalaallisut paasinartumik nattaqqallisaanngitsumillu oqaaseqarsinnaassallutik, najoqqutat atuareersimasat iluanni aammattaaq oqaatsit nalinginnaasut atorlugit ilinniarsimasat najoqqutat iluanni, oqaaseqatigiiliornermi oqaasilerinemilu qitiusut atorlugit, tunngaviusumik paasinartumillu kalaallisut nalinginnaasumik oqalussinnaassallutik.
- c) Allattariarsornermi oqaatsinik aqqissuinerit pingaarnert atorlugit nalunaaruteqartarnermi assigiinngitsumi pingaarnerusutigut eqqortumik kalaallisut allassinnaassallutik.

Kulturimut inuiaqatigiinnullu tunngasut

- d) Namminersuuteqarlutik najoqqutanik sammisanilluunniit saqqummiussisinnaassallutik aamma oqaloqatigiissuteqarsinnaassallutik.
- e) Atuareersimasat sammereersimasallu pillugit itisilerlugit naleqqiussisinnaaneq aamma inuiaat akornanni paaseqatigiinnissamut tunngaviusumik piginnaasaqassallutik.
- f) Ilinniartitsissummi ikiuutit pingaarnerit atorsinnaassallugit.

3.2 Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnerit

Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnerit tassaapput:

Oqaasilerinikkut pisassat

- a) Taaguineq, oqalunnermi erinaq
- b) Kalaallisut oqaasilerinermi immikkoortut pingaarnerit
- c) Nalinginnaasunik oqaatsinik oqaluttariarsornermi allattariarsornermilu attaveqarnermi atugassat, atuarsimasat sammisimasallu pillugit.

Atuakkialerinermi taassumallu ataani kulturip iluani pisassat

- a) Kalaallisut naqitat assilissallu nalinginnaasut, atuakkiaateqarnermik, kulturimik inuiaqatigiinnilu pissutsinik Kalaallit Nunaanni nutaaliaasumi takutitsisut
- b) Kalaallit Nunaannut tunngasunik, kulturikkut inuiaqatigiinnilu pissutsinik nassuiaaneq ima annertutigissaaq, ilinniartut periarfissinneqassallutik sammisanik naqitanik sammisanillu allanik paasisinnaalersillugit, inuiaallu akornanni paasinninnerat ikorfartorneqarluni.
- c) Ikiuutit pingaarnerit atorsinnaaneri.

3.3 Ilassutitut pisassat

Ilassutitut pisassiissutip pingaarnerutillugit tunngaviusumik pisassat itisilerlugillu naleqqersussavaat, atuartullu ilinniakkat tungaatigut annerusumik paasisaqalersillugit. Ilassutitut pisassani ilaasapput naqitat, aamma naqitat kalaallisuujuunngitsut, saqqummeriaatsillu allat, kalaallit kulturiannit aallaaveqartut, taassuma ataani kusanartulerineq filmini, eqqumiitsuliani nipilersornermilu ilaatinneqassallutik.

4. Atuartitsissutip aaqqissuunneqarnera

4.1 Ilinniartitseriaatsimi periutsit

- a) Atuartitsinermik atuartup piginnaasai ilisimasaalu aallaaviussapput.
- b) Atuartitsineq aaqqissuunneqassaaq sapinngisamik ilinniartitsisut ilinniartullu ilikkagaqartarneq pillugu oqaloqatigiittassallutik.
- c) Atuartitsineq aaqqissuunneqassaaq atuartitseriaatsit allanngorartillugit
- d) Atuartitsineq aaqqissuunneqassaaq atuartut soqutigisaat pisariaqartitaallu tunngavigalugit, taamaalillutik atuartut atuartitsissut pissanganartutut, tulluurtutut susasaqarfittullu isigissammassuk.
- e) Atuartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq sammisamut tunngatillugu ingerlatani tamani ineriartorneqartillugu aamma oqaatsitigut taaguusersuutitigullu atuartut nammineerlutik suleriaatsinut sungiusarsinnaanngorlugit

- f) Atuartitsineq aaqqissuunneqassaaq sapinngisamik inuiaqatigiinnut naleqqiussisinaanissaq anguniarlugu

Oqaatsitigut pisassat

Atuartut tunngaviusumik attaveqarnermi sapinngisamik sukkanerpaamik piginnaasaqalissapput, kingusinnerusukkut ilinniartitsissummi ilisimasassanik piginnaasassanillu ilikkariartornissamut kaammattuutaasunik. Allattariarsornermi ingerlaavartumi sulinermi allannermik piginnaasat kisimik anguniarneqassanngillat, aammalu oqaasilerinermi, oqaatsinik atorsinnaasanik oqalussinnaanermillu piginnaasaqarfiulersumik ilikkagaqartarnermut tapersiisalluni. Assigiinngiiaartumik atuartitsineq ilinniartitsinermik pissusissamisoortumik tunngaviuvoq.

Atuakkialerinermi taassumalu ataani kulturikkut ilinniakka

Ilinniartitsineq sammisakkaarlugit aaqqissuunneqarluarsinnaavoq, taamaalilluni immikkoortuni assigiinngitsuni sammisassatut toqqakkat ingerlanneqarsinnaallutik aammalu ilinniarnertuunngorniarfimmi ilinniagaqarnermik ukiut pingajuanni suliniummik suliaqarnermi ingerlanneqarsinnaallutik. Suliniummik suliaqarnerit sammisat allat iluanni avataaniluunniit ilinniartunik ilinniartitsisunillu toqqarneqassapput, naggaserneqassallutillu ilinniartumut ataatsimut allattariarsorluni suliamik, quppernerit sisamat missaannik annertussusilimmik suliaqarnermik.

Oqaatsitigut atuakkialerinermit/kulturimut tunngasunik pisassat missingersorlugu 2:1-mik oqimaaqatigiissinneqassapput, ilinniagaqarfiillu taakku marluk sunneeqatigiissillugit ilinniartitsinermut ilanngunneqassapput.

4.2 Suleriaatsit

Atuartitsinermi qitiusutut inissisimavoq ilinniartitsissummi siuariartornissaq. Suleriaatsit periaatsillu allanngorartinneqassapput, ilikkagassatut anguniagassat anguniarneranut naleqqersorneqarlutik.

Atuartitsineq aaqqissuunneqassaaq suleriaatsinik siuariartorneq atorlugu, ilinniartut ilinniarsinnaanermik, sulinermilu namminersorsinnaanermik pigisaqalersillugit. Allattariarsornermi siunertalimmik tunniussassanik naatsunik suliaqartoqassaaq, taamaaliornikkut ilinniartut ikiuutunik atuinissamik sungiusarneqassapput. Suleriaatsini tunniussassanillu suliani pingaartinneqassaaq ilinniartut attaveqatigiinnermut, pinngorartitsisinaanermut nutaaliornermullu piginnaasaasa ineriartortinneqarnissaat. Attaveqarsinnaanermut piginnaasat pingaartinneqarnerat qaffasissaaq, oqaluttariarsornikkut allattariarsornikkullu, IT atorlugu ikiuutit atuartitsinermi nalinginnaasumik atorneqassapput, saqqummiinermilu atorneqartassallutik, taammatutaaq oqaatsinik atuinermi suliaqarnermi.

Kulturimut tunngasunik pisassat

Kalaallit kulturianik inuiaqatigiinnilu pissutsinik suliaqarneq sammisanik suliaqarnermi ingerlaavartumik ilaatinneqassaaq. Suleriaatsit assigiinngiiaartut atorneqassapput: ilinniartitsisut saqqummiinerat, nammineq suliaqarneq, ilinniartut saqqummiussinerat, klassimi oqaloqatigiinnerit, eqimattani suleqatigiinneq, suliniuteqarluni suliaqarneq aamma eqimattakkuutaarluni klassimi saqqummiineq. Ilinniartut atuariaatsit ilisimasanillu ujarleriaatsit piuminartut ilinniassavaat.

4.3 It

Atuartitsinermi pingaartinneqarpoq It-p makkunani ilanngunneqarnissaa:

- Allannermik atuartitsinermi aamma oqaluttariarsorluni saqqummiinissamut suliaqarnermi aamma
- Paasissutissanik ujarlernermi.

4.4 Oqariartaatsit suliamut tunngasut

Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsissummi oqaatsinik aammalu ilinniartitsissummi oqariaatsinik paasinnittarnerat atuisarnerallu aqqissuussamik ineriartortinneqarluni. Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq oqaatsinik oqariaatsinillu ilinniartut piffissap ingerlanerani paasinnilluarsinnaatikkiartortillugit atuisinnaallu artikkiartortillugillu.

4.5 Ilinniartitsissutinut allanut attuumassuteqarnera

Kalaallisut ilinniartitsissummi ilinniartitsissutit allat suleqatigineqassapput. Atuartitsinerup aaqqissuunneqarnerani ilinniartut ataasiakkaat ilinniartitsissutini allani piginnaasaat ilanngunneqassapput ikiuutaallutik, ilinniartitsissutip nalinginnaasumik ilikkagassani ersarissaaqataallutik. Ilinniartitsissutit allat suleqatigineqassapput, oqaatsit, atuakkialerineq, kulturi, inuit akornanni kulturi, oqaluttuarisaaneq aamma inuiaqatigiinni pissutsit pillugit. Ilinniarterup ingerlanerani ilinniartitsissutit kalaallisut qallunaatullu akornanni suleqatigiinneq aaqqissuunneqassaaq 30 tiimit atorlugit.

5. Naliliineq

5.1 Ingerlaavartumik naliliineq

Ingerlaavartumik atuarnerup ingerlanerani aamma naggataarutaasumik nalilersuisoqartassaaq, ilinniartut ilinniartitsissutip ilikkagassatut anguniagaannut qanoq inissisimanerlutik ilisimasaqqaqullugit.

Ilinniartitsisut ingerlaavartumik nalilersuinerat ilinniartut sanngiiffiinit nukittuffiinullu tunngassapput. Ilinniartut taamaalillutik ersarissumik atuartitsissutip qaffasissusaa aamma qanoq siuariartornissartik paasisimalissavaat.

5.2 Misilitseriaatsit

Allattarissanik oqaluttarissanillu misilitsittoqartassaaq.

Allattariarsorluni misilitsinneq

Ilinniartitsissut qitiusumit suliaakkiissutit tunngavigalugit allattariarsorluni misilitsinnermik naggaserneqassaaq. Misilitsinnerup sivilissusaa 6 tiimiuvoq. Najoqqutat tunngavigalugit suliaakkiissutit akornanni soraarummeertoq nammineq toqqaassaaq. 1 ½ tiimini siullermi suleqatigiikkaarluni suliaasaq suliarineqassaaq allattuisoqarsinnaassaarluni. Tamassuma kingorna suliaasaq soraarummeertut ataasiakkaarlutik suliarissavaat. Soraarummeertut kisimiilerpata misiliuttip immikkoortuisa aappaat tunniunneqassaaq taannalu imaqassaaq qallunaattut naqitamik nalitsinneersumik nalinginnaasumik quppernerup 1/4-ata missaanniittoq, taannalu kalaallisut allallugu oqaluttuareqqinneqassaaq.

Oqaluttariarsorluni misilitsinneq

Minutsit 60-it piareersartoqassaaq.

Misilitsinneq pingasunik immikkoortortaqarpoq, 30 minutsillu takissuseqarluni:

- 1) Kalaallisut naqitamik takusimanngisamik qallunaattuumut nutserineq. Naqitaq naqinnerit 200-it missaaniissaaq.
- 2) Kalaallisut oqaloqatigiinneq kalaallisut naqitaq sammisimasaq, naqinnernik 400-it missaanik takissusilik aallaavigalugu.
- 3) Saqqummiussineq oqaloqatigiinnerlu kalaallisut qallunaatulluunniit, kulturimut tunngasumik allattariarsorluni suliniutip imarisaannut tunngasumik.

Soraarummeerusiaq ataaseq atuaqatigiikkaani ataatsini annerpaamik marloriarlugu atorneqarsinnaavoq.

5.3 Naliliinissamat tunngavissat

Soraarummeertut suliaqarnerminni ilikkagassatut siunertanik qanoq malinnitsiginersut misilitsinnermik nalilersuineri nalilerneqassaaq.

Allattariarsorluni misilitsinnermi pingartinneqassapput:

- a) Atuarnermik naqitanillu paasinninneq
- b) Oqaaseqatigiiliorsinnaaneq nalunaaruteqarnerni assigiinngitsuni kalaallisut pingaarnerni eqqortumik allassinnaanermi aamma
- c) Saqqummiussamat tunngatillugu nammineersinnaassuseq

Soraarummeertup akissutaanik tamakkiisumik isiginninneq tunngavigalugu karakteriliisoqassaaq.

Oqaluttariarsorluni misilitsinnermi pingartinneqassapput:

- a) Paasineqarsinnaasumik nattaqqallisaanngitsumillu oqalunneq
- b) Oqaatsit naqitanut tunngasut atorsinnaaneri, oqaaseqatigiit sananeqaataat kalaallisullu eqqakannersumik oqariartaaseqarnermi piginnaasat,
- c) Soraarummeersitsisup toqqagaanik kalaallisut naqitamik takunikuunngisamik paasinnissinnaaneq
- d) Kulturimut tunngasumik suliamik saqqummiineq aamma
- e) Tamakkerlugu isiginnissinnaaneq ataqatigiissitsisinnaanerlu.

Ataqatigiimmik oqalussinnaaneq kukkuneqanngitsumik oqalussinnaanermiit pingaarneruvoq. Soraarummeertup akissutaanik tamakkiisumik isiginninneq tunngavigalugu karakteriliisoqassaaq.

Oqaatsinut atuakkialerinemullu, taassumalu ataani kulturimut tunngasut oqimaaqqatigiissinneqassapput 2:1-mik.